
Zullen er nog sportverenigingen zijn in 2040?

Beste sportliefhebber,

Hierbij nodig ik jullie van harte uit om bijgaand artikel te lezen over de toekomst van sportverenigingen. Auteur is Griet Cappelle, expert sportinnovatie en o.a. werkzaam aan de Universiteit van Gent. Griet neemt je mee in een 15 minuten durende tijdreis waarin ze de uitdagingen waar verenigingen vandaag de dag tegenaan lopen schetst, maar waarin ze ook op een boeiende manier eindigt met de kansen voor de georganiseerde sport. Plan dus nu een kwartiertje in je wellicht drukke agenda en laat je inspireren om jouw club voor te bereiden op een mooie toekomst. Mocht je na het lezen enthousiast zijn, deel het dan zeker met iemand anders die er zijn of haar voordeel mee kan doen. Klik hier om het artikel te lezen.

Veel leesplezier!

Inleiding

Hoe en waarom we zullen sporten in de toekomst zal afhangen van hoe de wereld rondom ons de komende jaren zal veranderen en hoe we hierop zullen reageren. Hoe de sportverenigingen er in de toekomst dus uit zullen zien zal afhangen van hoe die op deze veranderingen in de maatschappij zullen reageren.

En die veranderingen gaan steeds sneller en zullen nog (moeten) versnellen. De technologie was (naast oorlogen en andere crisissen) in het verleden de grootste drijver voor verandering in onze maatschappij. Denk maar aan hoe bijvoorbeeld elektriciteit, computers, internet en sociale media achtereenvolgens onze samenleving hebben veranderd. En bedenk dan eens hoe zelfrijdende voertuigen, drones, virtuele werkplekken, online shoppen, (dokters)consultaties op afstand, virtuele munten, robots, gezichts- en objectherkenning,... het leven en werken in Nederland nog meer zullen veranderen.

Maar we zullen de komende jaren ook rekening moeten houden met de wereldwijde uitdagingen zoals bevolkingsgroei, diversiteit, vergrijzing, wisselende machtsverhoudingen en klimaatsverandering. Nederland zal zoals alle landen een enorm adaptatievermogen moeten ontwikkelen om een antwoord te bieden op de schaarste aan grondstoffen, hoog water en meer en intensievere neerslag, hittestress, extreme droogte, migratiestromen, verouderde bevolking en schaarste aan geschikt personeel, groeiende kloof tussen arm en rijk.... Ook de shift naar een CO2 neutrale maatschappij zal heel wat veranderingen met zich meebrengen want in alles wat we doen produceren we CO2. Dus we moeten in al onze processen en producten de shift gaan maken naar duurzaamheid door te recyclen en de uitstoot van CO2 tot nul te herleiden tegen 2050.

Die veranderingen zullen onvermijdelijk samen gaan met nieuwe waarden en nieuwe noden. Aangezien producten, diensten en organisaties verdwijnen als ze geen behoeftes invullen is het ook aan de sportverenigingen om zich zo te organiseren dat ze inspelen op de veranderende behoeftes die zich ook bij de sporters (zullen) manifesteren. Enkel zo zullen sportverenigingen erin slagen ook in de toekomst te blijven bloeien.

Want zoals gezegd sport bestaat in de wereld en heel wat krachten in deze wereld beïnvloeden de reden waarom en de manier waarop we willen sporten zowel vroeger, vandaag alsook in de toekomst.

Sport als cultuurverschijnsel verandert naar gelang de maatschappij waarin het zich bevindt.

Terwijl sportactiviteiten in het oude Griekenland vooral spelen en wedstrijden waren die eerder ter ere van Goden en andere mythes werden georganiseerd, zien we in het Romeinse rijk vooral massa-evenementen om de politieke leiders te vieren en de werkloze bevolking in toom te houden. In de middeleeuwen en ook tijdens de renaissance zagen we volksspelen voor het gewone volk en toernooien en spelen voor de rijken. Deze verschillende vormen van cultuurbeleving gaven daarenboven ook uiting aan de status- en machtsverschillen in de maatschappij.

De moderne sport met sportbonden en sportverenigingen kent zijn oorsprong in Engeland waar de rijken hun tijd verdreven met elitaire sporten zoals tennis, golf,... En onder andere voetbal, hockey en rugby werden op prestigieuze privéscholen ingezet om de studenten in goede conditie te houden. In 1896 werden de eerste moderne Olympische Spelen georganiseerd en zo werd sport samen met de opkomst van allerlei vormen van populaire cultuur (popmuziek, popart,...) langzaam maar zeker de mondiale bezigheid zoals we die vandaag kennen. In de jaren die daarop volgden zagen dus ook bij ons heel wat sportverenigingen het licht.

Terwijl steeds meer mensen aan sport zijn gaan doen zien we met het verdwijnen van de verzuiling in de maatschappij in combinatie met een aantal krachten als individualisering, commercialisering en de komst van internet en sociale media, dat het concept van de sportvereniging met zijn leden, vrijwilligers en vaste structuren de laatste jaren onder druk is komen te staan.

Maar hoe komt dat? Waarom vinden we geen vrijwilligers meer? Waarom blijven mensen niet langer trouw aan één club? En hoe moet het dan verder met onze sportverenigingen?

De wereld is veranderd

Van de organisatie van sport naar het faciliteren van sport.

Een product, dienst of organisatie blijft relevant zolang ze een nood oplost. Sportverenigingen vulden de nood van de arbeiders in om hun vrijetijd nuttig te besteden en samen te komen met gelijkgezinden.

Je had voor de meeste sporten een sportvereniging nodig om te kunnen sporten want enkel sportverenigingen konden accommodaties (meestal voorzien door de stad) huren, hadden kennis van de sport en sportmateriaal. En om mensen samen te brengen had je duidelijk vooraf afgesproken tijdstippen nodig (we hadden nog geen mail of whatsapp groepjes, weet je wel).

Vandaag hebben we dankzij internet en sociale media vrijwel onbeperkte toegang tot kennis, producten, diensten en elkaar. We maken meer onze eigen keuzes. En dus ook sporters willen vandaag vaak liever zelf beslissen wanneer, waar en met wie ze sporten. Terwijl steden een belangrijke rol blijven spelen in het bouwen, uitbaten en flexibel ter beschikking stellen van sportaccommodaties reserveren de burgers tegenwoordig zelf een zaal, huren of kopen ze zelf sportmateriaal, organiseren ze een competitie of nemen ze deel aan online competities...

In onder andere gezondheids- en prestatiesporten zien we ook commerciële spelers die op die behoeftes inspelen en nieuwe producten en diensten in de markt zetten. Want er is vandaag ook een middenklasse die bereid is en de middelen heeft om te betalen voor sport.

Daardoor is de focus van de sportverenigingen op vandaag niet zozeer meer het organiseren van sport maar eerder het faciliteren van sport in het bijzonder daar waar marktmechanismen falen. Want als we de organisatie van sport volledig aan de markt zouden overlaten (wat soms wordt

gesuggereerd) dan krijgen we verschraving van het aanbod, missen we potentiële positieve neveneffecten van sport en vallen er meer mensen uit de boot.

Van een sportvereniging met leden en vrijwilligers naar professionalisering en nieuwe organisatiemodellen

Daarnaast zien we dat heel wat mensen zich vroeger vrijwillig jarenlang voor één vereniging inzetten. Vandaag zien velen dit engagement als iets dat je erbij moet nemen maar je wellicht liever niet zou doen. Ook dit heeft te maken met allerlei evoluties in onze maatschappij zoals individualisering, commercialisering, prestatiedruk,...En dit zijn trends die volgens experts niet te stoppen zijn. Het feit dat vrijwilligers moeilijk te vinden zijn hebben we dus niet zelf in de hand.

Daarnaast zullen sportverenigingen genoodzaakt zijn (meer) kwaliteit te bieden omdat sporters die vandaag bereid zijn te betalen voor sport een goed product verwachten of omdat de overheid die bereid is te betalen voor sport om andere doelen te bereiken resultaat verwacht. Dit zal dus een verdere professionalisering (= (nog) meer kennis van zaken) van de sportverenigingen vragen.

Deze evoluties vragen om nieuwe organisatiemodellen, nieuwe verdienmodellen, nieuwe vormen van engagement, nieuwe diensten... voor de sportverenigingen. Als we willen dat sportverenigingen blijven bloeien dan zullen we voor elke schakel in het geheel (de vrijwilliger, de bestuurder, de trainer, de sporter, de ouders, de toeschouwers, de financiers,...) ons de vraag moeten stellen: Waarom zou iemand dat willen doen? Wat halen zij hieruit?

En de wereld zal nog meer en sneller veranderen

De evolutie naar een digitale samenleving verhoogt het belang van sport en bewegen

Sport heeft ook bewezen dat het een positief effect kan hebben op de fysieke gezondheid en het voorkomen van tal van welvaartsziekten. Maar hoe digitaal de wereld hoe meer sedentair gedrag we dreigen te zien.

De noodzaak zal zich steeds meer stellen om beweging bewust in ons leven te gaan inbouwen om allerlei problemen door te weinig beweging te vermijden.

Aan deze behoefte voor lichaamsbeweging kunnen de sportverenigingen natuurlijk een mooi antwoord blijven bieden.

We zagen tijdens de pandemie hoe belangrijk die actieve openbare ruimte is om tot sport en beweging te komen en dat zal in het licht van wat ik hierboven besprak nog belangrijker worden. Zo kunnen mensen heel gemakkelijk, dicht bij huis, wanneer ze dat willen, met wie ze willen, sporten.. Sportverenigingen die erin slagen de sport naar de mensen te brengen in plaats van de mensen naar de sport zullen winnaars zijn.

De waarde van de sociale ontmoeting wordt nog sterker in een digitale maatschappij

De sportvereniging vult (samen met andere verenigingen) ook een behoefte in aan ontmoeting en sociaal contact in een samenleving. De pandemie heeft ons nog eens geleerd dat mensen sociale dieren zijn. We willen elkaar ontmoeten en we doen dat daarenboven het liefst met gelijkgestemden. Sport geeft ons een bepaalde identiteit. Binnen sportverenigingen heerst er makkelijk een wij-gevoel. Je bent een voetballer, een bokser, skater, een Feyenoord supporter,...

Sport heeft daarenboven ook de kracht om onze sociale vaardigheden aan te scherpen, onze persoonlijkheid te vormen en talenten te ontwikkelen. Dat zorgt ervoor dat sport kan helpen om (jonge) mensen veerkrachtiger te maken, zichzelf te overstijgen en zingeving te vinden in een uitdagende wereld die ons aanpassingsvermogen steeds zal blijven aanspreken.

En aangezien de taal van sport universeel is kan je ook dat aspect van sport op een slimme en doordachte manier inzetten in de strijd tegen de dreigende polarisering in onze maatschappij om zo van de diversiteit een echte sterkte te maken.

Met een mooie mix aan sportverenigingen geven we burgers de kans zichzelf in een veilige omgeving optimaal te ontwikkelen, te participeren aan de maatschappij en zichzelf in te zetten voor de gemeenschap.

Technologie kan sporten nog veel leuker en toegankelijker maken voor iedereen

Sport is vandaag vooral leuk voor diegenen die er goed in zijn. Wie minder goed is heeft namelijk meer moeite om de motivatie te behouden. En daarenboven is het zelfs vaak zo dat heel wat sportverenigingen na enige tijd enkel nog de échte sportersliefhebbers overhouden.

De technologische en medische ontwikkelingen kunnen ervoor zorgen dat meer mensen aan sport kunnen doen. Maar technologie kan ook nieuwe vormen van sport voortbrengen die weer nieuwe doelgroepen kunnen aanspreken, denk maar aan de combinatie van gamen en sporten of VR sporten voor mensen met een beperking of het gamificeren van bestaande sporten, de mogelijkheden met protheses,...

Hier lijkt het me vooral de taak van sportverenigingen om samen met hun ecosysteem de mogelijkheden van technologie te omarmen en volop te exploreren. Dit kunnen ze bijvoorbeeld doen door samen met andere verenigingen en organisaties (ook uit andere sectoren) projecten rond sport en technologie op te starten en van elkaar te leren. Maar het is ook hun taak er tegelijk over te waken dat die technologie toegankelijk is voor iedereen en in het bijzonder voor diegenen die er het meeste baat bij hebben. Ook hier zijn samenwerkingen en nieuwe businessmodellen aan de orde.

Sport als katalysator en zingeving in een wereld in verandering

En ook onze mentale gezondheid heeft baat bij sport. Sport maakt stoffen vrij die ons een goed gevoel geven maar sport is ook een kanaal voor de uiting van emoties die in het alledaagse leven moeilijker zijn weg vinden of zelfs niet aanvaard worden.

Zoals gezegd kijken we tegen een aantal wereldwijde uitdagingen aan die in combinatie met elkaar heel wat druk zal zetten op de samenleving. We zullen in elk geval met z'n allen anders moeten gaan leven en dat alleen al zal ongetwijfeld voor onrust en stress zorgen.

Sportverenigingen kunnen dus samen met heel wat andere actoren in de samenleving een rol spelen om deze wereldwijde uitdagingen de baas te kunnen en om sterke en weerbare burgers te vormen. Ze zouden daarenboven ook volop de kaart van duurzaamheid moeten trekken en hun maatschappelijke plicht in de shift naar een CO2 neutrale samenleving ten volle vervullen. Er zal van hen ook mogen verwacht worden dat ze een toonvoorbeeld zijn van respect voor de normen en waarden in de maatschappij van vandaag.

Het grotere sportverhaal

We zullen heus met sport niet alle wereldproblemen oplossen en dat moet ook niet onze intentie zijn. Want sport mag vooral ook gewoon sport zijn. Maar er zijn zoveel positieve neveneffecten aan sport waardoor ik denk dat we er alles aan moeten doen om deze kansen optimaal te benutten.

Het is volgens mij van levensbelang voor sportverenigingen dat ze samen een geloofwaardig en wervend verhaal (blijven) schrijven waarin ze met z'n allen geloven en waar ze ook naar handelen. Dat we met z'n allen weten waarom we mensen willen blijven verenigen (in sport) en wat we ermee willen bereiken. Dat we zeggen wat we doen en doen wat we zeggen.

Maar dat gaat niet vanzelf want het vraagt focus en kennis van zaken van elke vereniging. Het vraagt van elke vereniging een reflectie over haar positie in dat groter verhaal.

Als we er daarenboven nog eens in slagen deze verenigingen met elkaar te verbinden en de ontmoeting tussen verenigingen en bij uitbreiding tussen sectoren te stimuleren dan schrijven we niet alleen een sportverhaal maar zijn we ook deel van vele grotere verhalen in deze geglobaliseerde wereld.

Al jullie hierin slagen dan zullen sportverenigingen welig tieren en zullen ze ook in de toekomst een mooie bijdrage kunnen leveren aan een bloeiende samenleving.